

GÖKHAN BALKAN

ÜÇÜNCÜ DOĞA / THE THIRD NATURE

VERSUS ART PROJECT

ÜÇÜNCÜ DOĞA

GÖKHAN BALKAN

www.versusartproject.com

Gazeteci Erol Dernek sok. Hanif Han 11/3 Beyoğlu
İstanbul - Türkiye
+90 212 258 14 14
info@versusartproject.com

11.01.2018 - 10.02.2018
VERSUS ART PROJECT

İNSAN SONRASI VE ÜÇÜNCÜ DOĞA ÜZERİNE

Doğa ve insan ilişkisi üzerine söylenmiş çok şey vardır. Antik dönemden bu yana insanın doğa içindeki yeri düşünülüp durdukça, ortaya atılan savlar da binlerce sayfayı bulur. Bu savları kabaca tasnif ettiğimizde de şöyle bir sonuç çıkar: 1. İnsanın doğayı keşfetmeye çalışması, 2. Keşfetmeye koyulduğu doğanın içine kendisini nasıl yerleştireceğini tartışması. . . Doğayı keşfetmenin yolu hiç değişmemiştir: Duyularla algılamak ve oradan elde ettiği bilgileri akıl ve hayal gücü yoluyla genişletmek, algılanabilir nesnenin ve mekânın dışında bir "yer" tasarlamak. . . Bir anlamda "matematikselsel dünya"yı kurmak ve "evrene açılmak" zorunluluğu. . . "Matematikselsel dünya" basit algıların ötesinde bilgiler sunar çünkü.

Oysa asıl düşünce bundan sonra başlar: Pekiyi doğayı kim algılamakta, onun tasavvurunu kim yapmakta, "matematikselsel dünya"yı ve ötesini kim inşa etmektedir? Daha farklı bir soruyla: Önce somut biçimde algılarla kavranan doğayı ve onun nesnelere, sonradan matematikselsel bir kavrayışa dönüştüren kimdir? Bunun yanıtı başlangıçta hayli sorunsuz görünmektedir: Elbette insan. . .

Konuyu biraz daha açalım; eğer yukarıdaki tasnife göre konuşacaksak, şöyle demeliyiz: "Doğa" denilen şey, bir "nesne", bir "insan" ve bir de "düşünce"den ibarettir. Bu üçlü, dönemler boyunca evrene açılma ve onu tanımlama çabalarının temeline serilmiştir. Ve buradan ne çıkartabiliriz? Şunu: Doğa, insanın kavradığı ve "kavrayamadığı şeyler de olduğunu kavrayabildiği" bir bütündür ki insan da bu sonsuz akışın içine yerleşmiştir. 17. yüzyılın son çeyreğinde tam tanımını bulan ve "Batı Aydınlanması"na ivme sağlayan bir süreçtir bu; ilk bakışta John Locke ve Immanuel Kant'ın çarpıcı yaklaşımlarından doğan şu tümce: "Deneyim yoksa idea da yoktur."

İşte tüm bu düşünce yürütmeler, tek bir sonuca ulaşabilir: Doğayı, insan algısı ile aklına endekslemek. . . Öyle ya, zihninde doğayı tasarlayan, oradan evrenin tanımına yönelen "o" değil midir?

Ne var ki doğa ile insan ilişkisi, yukarıda belirttiğimiz ölçüde düz bir düşünce çizgisi izlememiş, içinde büyük tartışmalar barındırmıştır; savlar üzerine yazılmış o binlerce sayfanın içeriğinden o tartışmalar yükselir. Örneğin, 18. yüzyıldan itibaren ve özellikle de 19. yüzyılda gündeme gelen tartışmalara odaklanırsak, orada ilginç bir duruma tanık oluruz. Bu noktada Kant'ın düşüncelerini, Friedrich Hegel'in nasıl "tashih" ettiğine bakmalı. Burada ikisi arasında önemli bir fark mevcut; Kant, "şey"lerin (tabii doğanın da) ancak bizimle olan ilişkileri çerçevesinde bilinebileceğini söylüyordu. Bir "şey"nin niteliklerini kavrayabiliriz, fakat onun "kendinde-şey"ini ("Ding an sich"), yani temel ilkesini bilemezdik. Bu "kendinde-şey" bilme yetimizin dışında

kalmaktaydı. Yine de şu önemli saptamayı unutmamalıydı: İnsan, “kavrayamadığı şeylerin olduğunu da kavrayabilmekteydi”. Ve Kant, kendi “özne” tanımını bu saptama dâhilinde geliştirdi. Hegel ise aynı duruma daha değişik açıdan yaklaştı; onun kararı özetle şöyleydi: İnsan, bir “şey”in niteliklerini biliyorsa, onun “kendisini” de biliyor demektir; geriye bir tek, o “şey”in bizim dışımızdaki hali kalırdı ki eğer “ileriki bir zaman”da duyularımız bize onu da öğretirse, ortada “kendinde-şey”in kavranmamış bir yanı kalmayacaktı. Söz konusu tartışma noktası pek çok yere doğru dallanıp budaklanır, ama bunun altında küçük bir ayrıntı daha sezilmektedir: Hegel, Kant’ı tamamen reddetmemekle birlikte, “özne”yi ideal bir tasavvur olmaktan çıkartıp üretim alanındaki eylemlerine bağlamıştı. Bu ne anlama gelmekteydi? Şuna: İnsanın, doğa ile olan ilişkisi, onun eylemleri doğrultusunda değişmekteydi. Eylem bir yandan doğayı kavrayıp değiştirirken, böylece insan ona egemen olurken, bir yandan da kendisi değişiyordu. O halde doğa ve insan arasındaki ilişki, evrensel bir idealden ve o idealin rasyonalitesinden çok, karşılıklı pratik bir mücadelenin, karşılıklı bir değişimin, bir paylaşımın rasyonalitesiydi.

Burada can alıcı bir durumdan söz etmeli: İnsanın doğaya egemen olması, “özne” niteliğini yakalayabilmesi adına tek koşul. . . Ve bu da onun “ilerleme”ye tâbi tutulması demek. . . Çünkü o sayede insan, “şey”lerin bilgisine ulaşacak; ulaştığı ölçüde de “kendinde-şey”leri çözümleyip doğa ile bütünleşecek, başka çare yok. Öyleyse “ilerleme”nin rasyonalitesi, diğer anlamda da “insanileşmek”, eylem boyutunda doğa ile gerçekleştirilecek bir paylaşımından geçmekteydi. Hem doğa, hem insan açısından sürekli bir hareket ve sürekli bir değişimdi bu. . .

Hegel’deki bu “sürekli değişim” düşüncesi, doğanın insan eliyle yeniden ve yeniden yaratılması imasını açığa vurmuyor mu? Hem insanın kendi doğasıyla, hem de dışındaki doğa ile ilgili bir duruma vurgu yapıyoruz. Diğer yandan Hegel, aynı karşılıklı değişimi “özne” için de öne sürmüştü; insanlar, doğa ile giriştikleri bu paylaşım koşut olarak, birbirleri ile de bir paylaşım içindeydiler (olmalıydılar). Bir “özne”, diğerine kendi “insani” niteliğini onaylatmadan “özne” olamıyordu ki bu tam da ideal bir toplumsallığın bir gereği idi. Yani bağımsız “tek irade”lerin, doğalarından gelen hayvani güdülerini yine kendi iradeleri ile bastırmaları ya da insanın, doğal güdülerini (iktidar, elde etme ihtirası vb.) denetim altına alması. . . İnsan, “kendi doğasını öldürebildiği ölçüde” bir “özne” olabiliyordu. Bu ise “tek irade”nin varoluşundan gelen “güç” ile yaratılmış, homojen olmayan yeni bir “doğa” olarak tanımlanabilirdi. Ve tam anlamıyla da “ikinci doğa” idi.

“İkinci doğa” düşüncesi Kant’ta da vardı. O da ideal bir toplumsallık için “özgürlük” pratiğinin denetiminden söz ederken, aynı şeyleri dolaylı biçimde düşünmüş ve büyük ölçüde Hegel’e esin kaynağı olmuştu: “Özgürlük” denilen şeyin toplumsal bir pratiği olamazdı; “tek irade”lerin tümü tek başlarına ve ayrı ayrı özgür olmak

isteseler, diğerlerinin özgürlük haklarını ihlâl edeceklerdi. Bu kavram daha çok, toplumsallığın dayattığı zorunluluklar içinde, “tek irade”nin geliştireceği “eleştirel güç” için kullanılabilirdi. Ama Kant’ın “ikinci doğa”sına, doğrudan ideal bir toplumsallık bakımından değil de estetik bakımdan yaklaştığımızda, daha belirgin bir tanımla karşılaşırız. O, bu tanımla kendi “özne” tasarımı doğrultusunda, insanın doğa ile ilişkisini ele alırken daha çok kullandı. Buna göre “özne”, erinleşebilmesi ve ahlaki bir değere sahip olabilmesi için, kendi doğasını ve böylece dışındaki doğa ile ilişkisini keşfetmeliydi; daha açıkçası, o insanın doğayı yeniden ve yeniden icat etmesi gerekiyordu. İnsan eliyle, gerçek doğanın malzemeleriyle yaratılmış “başka” bir doğa: “İkinci doğa”. . . Ve sürekli bir paylaşım doğrultusunda. . . İşte bu da estetikten geçmekteydi: Algı ve onun yarattığı duygu bütünlüğü. . . Bu da sanat olabilirdi en fazla. . . Doğadaki “tin”in, “insan dehası” yoluyla nesneleşmesinden söz etmekteydi Kant. . .

Kant’ın estetik ve sanat üzerine öne sürdüğü “ikinci doğa” saptaması, modern sanatın da temel taşlarından biri olmuştur ki sanatı basit bir “temsil” aracı olmaktan kurtaran da budur. Örneğin Fredric Jameson, “Marksizm ve Biçim” adlı kitabında çoksesli Batı müziğini ele alırken, Kant’a uygun çarpıcı bir tanım yapar ve şöyle yazar: “Çünkü çoksesli Batı müziği, herhangi bir başka kültürde kurumsal bir eşdeğeri olmadığı derecede kesinlikle ‘doğallık dışı’dır. / . . . sanki yeni bir duygu icat edilmiş (çünkü matematik dili sıradan dilden ne kadar ayrılsa, bu tür dinlemeyi belirleyen etkin, yorumlayıcı yoğunlaşma da sıradan dinlemeden o kadar ayrıdır), yeni bir organ geliştirilmiş, yeni tip bir algılama oluşmuş gibidir.”

Jameson’ın kullandığı “doğallık dışı” tabiri, elbette yeniden “insan eliyle” icat edilmiş bir doğayı vurgulamaktadır; bunun dili ise “matematiksel dünya”nın dili gibidir. Üstelik bu, müziği dinleme sırasında yeni bir algıya ve yeni bir yorumlamaya gereksinim doğurmaktadır; bu durumda “özne”nin de kendisini yeniden icat etmesi gerekecektir. İnsan, doğayı değiştirirken, kendisi de değişmektedir ve karşılıklı paylaşım sürmektedir. Jameson’a göre de doğa ve insan arasındaki değişim ya da yenilenme süreci, bir “ilerleme”ye işaret eder; şöyle ki: Müzik doğallıktan ayrılıp bir tarihsellik içinde yer almaya başladığında, onun da gelişimi, salt kendi yarattığı özerk bir kültürün tarihine bağlanmaktadır. Bu ne demektir? Şu: İnsan eliyle yaratılmış doğa, o insanı da içine çekmekte, onu sürekli değiştirmektedir; “ilerleme” budur.

Buraya kadar yazılanların bize anlattığı şey, “ikinci doğa”nın zihinsellik ile pratik arasında ya da eylem ve ideoloji arasında gezindiği. . . Yani “ideal öznenin icadı”na ait bir işlev taşıdığı. . . Öte yandan ideal bir “özne”nin yine “ikinci doğa” ile sürekli paylaşım içinde olması. . . Ve bunun da insana dair bir “ilerleme” ile tanımlanabileceği. . . Fakat bunun yanı sıra öne çıkan başka bir durum mevcut: “İlerleme” denilen şeyin, giderek anlam değiştirmesi. . . “İlerleme”nin aslında “ölüm düşüncesinin ruhlara sinme süreci” olduğunu

vurgulayan pek çok kuramcı ve onların ortaya koyduğu hayli fazla metin vardır. Örneğin, Friedrich Engels “Endüstri Devrimi, devrim olma niteliğini 1830’da yitirmiştir” diye yazmıştı. Engels’e göre burjuvazi, feodal gericilikten daha çok devrimci işçilerden, burjuva devriminin gerçekten de bir sosyalist devrime doğru taşmasından korkuyordu. Engels’in sözlerini izleyen Werner Sombart 1913 yılında, “ilerleme”nin saçma bir fikir olduğunu ve insandaki her tür ideal hareketi boğduğunu belirtmişti. Henry James 1914 yılında, uygarlığın kanlı ve karanlık bir uçuruma düştüğünden söz etmişti. Max Ferdinand Scheler ise 1915 yılında, modern uygarlık ruhunun bir “ilerleme” olmadığını, tam tersine, insanlığın gerilemesi olduğunu iddia ediyordu. İtalyan felsefeci Paolo Rossi, “ilerleme” hakkındaki bu olumsuz yaklaşımların, 1930’lu yıllarda büyük bir koroya dönüşmüş olduğuna dikkat çekiyor.

Eleştirel düşünceler içinde belki de en ilginç olanlardan biri Emile Zola’dan gelmiştir ki bu, Engels’in “ilerleme” konusundaki eleştirileri ile yakın bir döneme rastlar. Zola, 1890 yılında yazdığı “Hayvan İnsan” (“La Bête Humaine”) adlı romanında, başıboş kalmış bir lokomotif anlatmaktadır: “Lokomotif, kendi nefesinin gıcirtılı korkusuyla, gittikçe daha fazla allak bullak olmuş bir halde hızla, amaçsız ilerliyordu...” Romanda, lokomotifin ateşçisi ile makinisti, kıskançlık nedeniyle bir kavgaya girilmiş ve ikisi de bu kavga sırasında aşağı düşüp parçalanmışlardır. Makinisti olmayan tren ise kendi başına ilerlemekte, ocağa doldurulmuş kömürlerin kor hale gelmesiyle, denetimsiz bir hıza ulaşmaktadır. Hiçbir şeyden haberi olmayan yolcular hızın büyüyle sarhoş olup keyiflenmişler, şarkılar ve marşlar söylemeye başlamışlardır; karanlıklar içinde ölüme doğru ilerlediklerini düşünmeleri, bu sarhoşluk yüzünden olanaksızdır. . . Yazar romanda, lokomotif sık sık dizginlerinden kurtulmuş bir hayvan gibi gösterir. Zola’ya göre, trendeki insanların hızdan duydukları haz, onların bu makine ile özdeşleştiğinin, dolayısıyla hayvanlaştıklarının işaretidir.

Fakat şu var ki 19. yüzyıldan itibaren tam anlamıyla bir inanç haline gelen “ilerleme”nin, toplumsal şiddeti gizleyen yanıyla bir yozlaşmaya yol açtığını söyleyen kuramcılar, o “ilerleme”yi kutsal bir kavram halinde algılayan ve sunanlar tarafından yok sayılmış, her biri önemsizleştirilerek tarihten çıkartılmıştır. Rossi bu konuda, “o binlerce sayfa sanki hiç yazılmamış gibidir” der. Demek ki ideal bir “özne” ve buna bağlı olarak ideal bir toplumsallık için öne sürülen “ilerleme” kavramı, özellikle kapitalist süreçler ile birlikte tahrifata uğramış ve iktidar sistemlerinin bir aracı haline gelmiştir.

Şimdi sözü Gökhan Balkan’ın yapıtlarına getirmeliyiz. O, bu yapıtlarında “üçüncü doğa”yı öne sürmekte ve “insansonrası” kuramından söz etmektedir. Sanatçı, kendi metninde söz konusu kuramı açıklamaya başlarken, şu tümceleri kullanıyor: Bugün açıkça görülüyor ki insanoğlu özellikle endüstriyelleşme ve ileri kapitalizme geçiş sürecinde yarattıkları ile ideleri yansıtmaktan oldukça uzak kalmıştır. Kavramlar saf

olabilirler, fakat akıl süzgecinden geçerken bir kesimin hâkimiyetine hizmet edecek şekilde çarpıtılmışlardır. Bu bağlamdan bakıldığında, insansonrası teori bir düzeltmeyi öneriyor gibi görünür. Ve bu düzeltme haliyle antroposentrik [insan merkezli] hümanizmin çizgisinden kopuşu da beraberinde getirir.”

Sanatçının metninden yaptığımız alıntı, şunu gösteriyor: “İnsansonrası” tabiri, özellikle 18. yüzyıl Aydınlanması ile başlayan bir hümanizma felsefesinin eleştirisini içermekte. Daha ayrıntılı bir tanımla: “Özne”nin, çevresindeki “her şey” ile ya da “her nesne” ile bağlarını kopartmış bir “dünya”yı, geri çağırma düşüncesi. . . Ya da “özne”yi, çevresi ile mutlak biçimde ilişkilendiren bir düşünce. . . Ve o “şey”ler ve “nesne”ler ile insan bedeninin de ilişkilendirilmesi. . . Pekâlâ bir “beden felsefesi”dir bu; “tin” ortamında unutulmuş, unutturulmuş bedenin, yeniden “özne”nin içine dâhil edilmesidir. Bu dâhil edilme süreci, o bedenin iktidar sistemleri karşısında nasıl biçimlendirildiğini, ona nasıl bir kimlik verildiğini anlatacak bize. . . Sanatçının aynı metnindeki şu tümceler, beden ve iktidar ilişkisi hakkında daha fazla bilgi içeriyor: “Bu doğada yaşamak için kimlikli olmanız gerekir ve bu kimlikler ile sistemin bir parçası olursunuz. Kimlikli bedenlerin düzenlemelere tâbi olmayı reddetmesi mümkün değildir. Sizi kuşatan kent, dil ve iletişim kanalları içinde var olduğunuz beden-zihin bütünü, tepeden inme bir güzergâhı dayatmaktadır. İşte bu sebeplerden ötürü insansonrası teori, insansonrası bedenlerin farklı bir doğada insan bedenine hapsolmayan tüm canlılar ve tüm temel yapı maddeleri ile çoklu bir bütünlük içinde yaşamasını önerir.”

Hibrit bir bedenden söz açıyor sanatçı burada; insan-hayvan-makine, kent ya da teknolojik aygıtlar ayrımının bedenle bütünleştiği, onunla bir “akış”a girdiği bir “an” üzerine konuşulmakta. Öyleyse “insansonrası” dediğimiz şey, tam anlamıyla bir “sınır-yıkıcılık”tır. Jean Baudrillard’ın “Kötülüğün Şeffaflığı” kitabında Andy Warhol için yaptığı yorumu gündeme getirelim; şöyle yazmıştı: “Diğerlerinin ilave bir ruh aradıkları yerde, o ilave bir makine arar; ilave bir anlam aradıkları yerde, o ilave bir yapaylık arar. Giderek daha az kendi ve giderek daha az yapmacık olarak, dünyanın sıradan kesinliğinin yeniden üretilmesi yoluyla, makinanın büyücülüğüne zarar verir.”

Tüm bu açıklamalardan sonra, Witold Gombrowicz’in şu tümcelerini de anımsamamak mümkün mü: “İnsan olmak oyuncu olmak demektir, insan taklidi yapmak demektir. Özünde insan olunmadığı halde insan gibi davranmaktır. / Ondan istenebilecek şey, durumundaki yapaylığın bilincine varması ve bunu itiraf etmesidir.” Ortaya çıkan sonuç şudur: İnsanın kendi özünden, bir yapaylık, bir robot üretmek zamanıdır. . . “Üçüncü doğa”yı anlamak zamanıdır.

ON POST HUMAN AND THE THIRD NATURE

There is a lot that has been speculated on the relationship between man and nature. The sum of hypotheses and arguments on the matter can accumulate to a some thousand pages when we think of where man stands in the world of nature since the beginning of time. And when we examine these arguments, the conclusion is that: 1. Man attempts to discover nature, 2. Man debates where to situate himself in the vast nature that he tries to explore. . . The way to exploring nature has never been changed: He first takes all in with the five senses, expands the possibilities of the pre consumed data with his vast imagination and intellect, and finally takes a shot in designing an optimum "habitat" that travels beyond space and object. . . Perhaps this is a step in constructing the "mathematical world" and delving deeper into the universe. Because a "mathematical world" is one that transcends the ordinary senses of the mortal world.

The true train of questions begins afterwards and are as follows: Who actually perceives nature, realizes it, and constructs the aforementioned "mathematical world" and its counterparts? One also wonders; who is it that transforms nature into one that is evaluated on mathematical terms? The answer is quite obvious. . . Naturally, the mankind. . . If we were to delve deeper into the conversation, and continue from the classifications mentioned above, we must argue that: "Nature" only consists of an "object", a "man", and a "thought".

This trilogy lies on the very basis of the numerous attempts in expanding to the universe and defining it. And what might we derive from this? It is the idea that nature is a holistic phenomena in which man accepts and comprehends that not everything can be comprehended, and he abides by this continual flow of order. "There can be no idea where there is no experimentation" is a statement that was fully established in the last quarter of the 17th century, during the Western Enlightenment with crucial actors such as John Locke and Immanuel Kant.

All these contemplations bring about a single conclusion: man's constant battle in fixating nature to his own worldly order. After all, isn't he who designs the perfected, optimum nature and defines what the universe stands for?

The relationship between man and nature hasn't in fact come along so smoothly but instead has given birth to endless debates. For example, if we were to focus solely on the arguments that arose especially during the 19th century, we would be faced with quite an interesting observation. To understand such an observation,

one must first look at how Friedrich Hegel has allocated Kant's ideologies. There is an apparent difference between the two; Kant argued that we could only judge and accept the being of "things" (and of nature of course. . .) within the frame of their proportion to us, men. We could understand and evaluate the properties of things, but can not know it's "thing-in-itself" (Ding and sich), meaning its main quality. It is crucial to underline that, man is able to comprehend that there are things he might not be able to comprehend. Kant, developed his very own definition of "self" according to this realization. On the other hand, Hegel's approach was a tad different, which could be summarized in the idea that if man knew the properties of "things", he would also be able to know the "things" themselves. The only thing left in this argument would be what was left outside the properties of "things" that man perceived, and if our senses, in the future, could develop enough to teach us just that, there would be nothing left unknown to mankind of the "thing-in-itself".

Hegel, along with fully rejecting Kant and his arguments, turned the idea of "self" from an ideal envisagement into an idea described solely by its operational actions, which meant that a man's relationship to nature was re-defined and re-constructed with his actions. Man found himself continuously changing, while also dominating nature. In this case, Hegel argued that the relationship between man and nature was a continuous battle, a never-ending quest, more than a universally accepted ideal and its rationalities.

One must emphasize that the single rule to men's awareness of himself relies on his victory over nature, which brings about it's need to constantly move forward and conquer. Because this way, he will become one with nature, once he succeeds in reaches the knowledge of "things". In this case, the rationality of moving forward, also means a level of humanization, and a level mutual sharing, an uninterrupted chain of change.

Doesn't Hegel's idea of "constant change" expose man's ability to change, evolve, dominate, and interrupt nature? What is emphasized here is a layer that outlines man in relation to his own, and man in relation to his surroundings. On the other hand, Hegel has also suggested the very mutual change in the context of "self", because in comparison to man's battle with nature, he also is (and must be) in constant unison among each other. One "subject" or "self" could not become a whole unless it received approval regarding his humanly qualities and morals from another human, which suggests the foundation of a society. Man could only become a "subject" to the extent that he was able to oppress his own nature within. This act could be defined as a newly formed "nature", one that constituted from man's non-homogeneous free-will. And that is purely, "the second nature".

Kant also embraced the term, "the second nature". He was a significant source of inspiration for Hegel

when discussing the practice of freedom in a ideal community. They suggested that the concept of "freedom" can not be examined through a communal lens, because it was apparent that the free spirit of individuals would eventually ask to behave on their own, hence sabotaging the very rights of freedom. "Freedom" was to be used as more of a critique against the obligations imposed by societal norms. When we approach Kant's concept of the "second nature" from an aesthetics point of view instead of the lens of ideal society, we come across a much more distinct definition. Kant himself has used such definition widely, in context of the construction of the "subject", when talking about the relationship between man and nature. According to Kant, the "subject", meaning "man", must discover his own nature within, and the relation to his surroundings in order to adopt certain morals and in order to grow. Frankly put, man must re-create nature, a second nature that is man-made, using the materials from the original. Whilst doing so, man must always continue the dialogue amongst each other, in which the conversation will be based on aesthetics. And aesthetics could only be achieved through "art", which Kant spoke of as the objectification of spirit through the human genius and intellect.

Kant's findings of the "second nature" on the arts and aesthetics has become one of the stepping stones in defining modern art. For example, when commenting on the polyphonic music of the Western culture in his book "Marxism and Form", Fredric Jameson says; "Because polyphonic Western music is absolutely 'out of nature' as long as it is not an institutional equivalent in any other culture. / ... as if a new emotion was invented (because the mathematical language is so different from the ordinary one, the effective, interpreting concentration that determines this type of listening is so far from ordinary listening), a new organ has developed and a new type of perception has appeared. "

Jameson's use of the term "out of nature" inevitably emphasizes a form of nature that is man-made, which adopts a language much like that of the language of the "mathematical world". Furthermore, such language creates a necessity to add a new layer of response whilst performing the act of listening. Man changes simultaneously whilst changing nature, and the mutual sharing continues. According to Jameson, the interchangeability between man and nature points to a move forward; When music breaks out of the natural world and begins to take place in a historicity, its development is linked to the history of an autonomous cult of self-creation. And what does this mean? That the man-made second nature constantly draws man into itself, which is defined as "progress".

All that has been written so far tells us that the "second nature" travels back and forth between mentality and practice, or between action and ideology ... In other words, it has a function of "inventiveness of ideal

subjectivity"...And on the other hand, an ideal "subject" which is in constant dialogue with the "second nature", which can be defined by the "progress" within humankind. But there is another prominent situation here; which is that what is called "progress" is gradually changing its meaning ... There are numerous theoreticians and texts which emphasize that "progress" is actually a "process of the thought of death being absorbed by the soul." For example, Friedrich Engels wrote, "The Industrial Revolution has lost its revolutionary character in 1830". According to Engels, the bourgeoisie was more afraid of the working class than of feudalism, and that the bourgeois revolution was indeed moving towards becoming a socialist revolution. Following Engels' words, Werner Sombart stated in 1913 that "progress" was a ridiculous idea, and that it destroyed any ideal action performed by men. Henry James mentioned in 1914 that the idea of civilization had fallen into a bloody and dark abyss. Max Ferdinand Scheler claimed in 1915 that the spirit of the modern civilization was not a "progress"; on the contrary, it was the decline of mankind. Italian philosopher Paolo Rossi notes that these pessimistic approaches on the meaning of "progress" had turned into a grand choir in the 1930s, where everyone sang all at once.

Perhaps one of the most interesting approaches in critical thinking came from Emile Zola, who came close to Engels' criticism of "progress". In his novel "La Bête Humaine", written in 1890, Zola describes a stray locomotive: "The locomotive was moving quickly and purposelessly in a state of increasingly irreverent fear of its own breathing . . ." In the novel, locomotive engineer and machinist, had gone into a jealousy outrage, and both fell down during the train during the fight. The train absent of its machinist continues reaching an unsupervised pace. Passengers on board who are unaware of the happenings, begin to get drunk with the adrenaline of the train's fast pace, breaking into cheerful songs and anthems. The reality that they are heading into the darkness of death is unexpected and hence impossible, as they are happily drunk by the speed. Zola, the author, repeatedly visualizes the locomotive as an animal freed of its reins. Zola suggests that the passengers identify with the machine due to their satisfaction in the gradually increasing speed of the train, which is a symbol of a form of animalization.

However, theoreticians who argue that "progress", which has become a fully accepted belief since the 19th century, has led to a level of degeneration with the concealment of social violence, has been ignored by those who perceive "progress" as a sacred concept. Rossi says, "It's as if those thousands plus pages (on progress) have never been written." Thus, the concept of an "ideal subject" and therefore the concept of "progress" proposed has become, in particular, an instrument of capitalist systems, which has been corrupted with capitalist processes.

Now we must turn our head to Gökhan Balkan's work. Balkan in his work, advocates the "third nature" and speaks of the theory of "post human". As he begins to explain the theory in his own text, he draws out the following conclusions: "It is clear to us today, that human beings are far away from what they have initially created, especially in the process of transitioning into industrialization and advanced capitalism. The concepts may be naive, but the mind is distorted as it passes through the filter of the intellect, in order to serve the dominant segment within a society. Out of this context, the post-human theory seems to suggest a correction, a revision. And within this process of correction, it breaks away from the system of anthropocentric humanism. "

The excerpt from Balkan's text suggests that the phrase "human being" is a critique of a human philosophy that takes its roots from the 18th century Enlightenment. A more elaborate definition could be presented as: the idea of rebuilding a world where the "subject" that has been distanced from "everything" around it or from "every object"... or the idea that relates the "subject" to its surroundings, which are then associated with the human body...A "body philosophy" that is re-invited in to the body of the "subject" which was once forgotten in a spirited environment. This process of inclusion tells us how the body is shaped in relation to the systems of power and what kind of identity is given to us in the world we live in. The following inscriptions in the same text by the artist contain more information about the relationship between body and power. Gökhan Balkan continues as; "You must have a dominant identity to survive within this nature, and only with your identity do you become an accepted part of it. It is not possible for bodies to refuse to be subjected to the regulations. The wholesome couple that is the body/mind that are present in the City-Language-Communication channels trilogy that surround you, is enforced upon you from head to toe. Because of these very reasons, the post human theory suggests that men should live in a unison along with all living beings who are not confined to the human body in a different nature."

The artist here introduces the idea of a hybrid body; a "moment" in which the distinction between man-animal-machine, city or technological apparatus is integrated with the human body and enters into a "flow" along with it. Then, what we call "human beings" is literally translated as "border-destruction." Let's remind ourselves of Jean Baudrillard's critique of Andy Warhol's book; "Transparency of Evil" where he wrote: "Where the others seek an additional spirit, he calls that additional machine; Where they seek an additional meaning, he calls for an extra artificiality. He damages the wizardry of the machine through the reproduction of the ordinary precision of the world, becoming less and less true to self and less contrived.

It would be a shame to bypass the following by Witold Gombrowicz: "Being a person means being an actor, imitating to be human. It is to act like a human being, even if he is not human in his essence. What can be asked of him is for him to only be aware and accepting of his artificiality, and confess it in return."

The overall result? It is now time to build a man-made robot inspired by his own true essence. It is now time to fully adopt and understand "The Third Nature".

ÜÇÜNCÜ DOĞA ÜZERİNE

“Empirik (bilişsel) kullanımından kopup özgürleşmekle, hayal gücü, verilmiş doğa malzemesinden yepyeni bir doğa yaratır. Öyleki bu ‘doğa’ basitçe bir kopya olmadığı gibi, gerçek doğanın da ötesine geçer. Gerçek doğanın verdiği malzemededen, sanki, başka bir doğa yaratma gücü” ve bu güç ile yaratılan doğayı Kant ‘ikinci doğa’ terimiyle kavramsallaştırmıştır. (Taylan Altuğ, Kant Estetiği, 2007, s:206)

James Lovelock yapay zeka ve elektronik yaşam formlarından, insanların bıraktıkları yerden devam edebilecek insan icatları olarak söz ediyor. Önce araç olarak geliştirilen, insanlarla simbiyozda giren, sonra onlardan ayrı evrilen elektronik hayat, insanların yarattığı sıcak dünyada gelişmeye daha uygun olabilir... Gezegenin yaşam döngüsüyle iç içe gecen makineler, doğal seçilimin gezegenin biyolojik organizmalarına kıyasla çok daha hızlı işlediği sanal bir dünya yaratmışlardır. Yapay yaşam formlarının yükselişiyle evrimin bir sonraki aşaması başlamış olabilir. (bkz. John Gray, Kuklanın Ruhü)

Nanoteknolojiler, biyoteknolojiler, birbirleri ile iletişim kurmak için dil geliştiren yapay zekalar ve öğrenebilen robotlar, diğer bir deyişle “yarattıklarımızın yarattıkları” ile yeni bir dönemin perdesinin aralandığını düşünüyorum ve bu yeni doğallığı ‘üçüncü doğa’ olarak adlandırmayı anlamlı buluyorum..

Bu noktada dikkatle altının çizilmesi gereken mesele, farklı doğallık tariflerini yaparken bunların tümünün bir sürekliliğin parçaları olduğu gerçeğidir. Bu doğa, kültür ve gelecek tüm doğallıkların sürekliliği ve özünde tek bir doğanın parçalarından ibaret oldukları gerçeği tartışmanın odak noktasını oluşturur. Böylesi kapsayıcı gerçek doğa da, Baruch Spinoza’ nın “monist evren” olarak tanımladığı, madde, dünya ve insanların içsel ve dışsal karşıtlıklar ilkeleri uyarınca yapılandırılmış düalist teşekküller olmadığı düşüncesi ile şekillenen karmaşık habitatımız olduğu ileri sürülebilir.

Doğal oluşu dahi tartışmalı bulunan, belki de tarihin en kısa dönemi olmaya aday Antroposen, insan merkezci pratikleri ile insan aklının nesnelleşerek sahne aldığı ‘insan faslı’ ile övünebileceğimizi düşünmek pek de doğru olmayacaktır... öyleyse umalım ki ‘üçüncü doğa’ bu durumu iyileştirecek paradigma değişimini müjdeliyor olsun..

ON THE THIRD NATURE

“From empirical (cognitive) use to freedom, imagination creates a brand new nature from the given materials of nature. This new form of ‘nature’ is not simply a copy, but it goes beyond the true nature. Kant conceptualizes the ability to create what he calls a “second nature” from the materials provided from nature. (Taylan Altuğ, Kant Aesthetics, 2007, p: 206)

James Lovelock looks at artificial intelligence and electronic life forms as human inventions that make possible for man to continue from where they left off. The electronic life, first developed as a vehicle, entered into symbiosis with humans, and then drew its own path separately, may be better suited for development in this very world created by humans ... All machinery and robotics in the world we live in, have created their own virtual way of living which is much faster than that of the biological organisms of the planet surviving through the idea of natural selection. With the rise of artificial life forms, the next stage of evolution may have begun. (see John Gray, The Spirit of the Puppets)

Judging by nanotechnologies, biotechnologies, artificial intelligence, in other word, “creations created by what we have created as humans”, I believe it is correct to name this newly formed nature as “The Third Nature”.

The issue that needs to be carefully underlined at this point is the fact that all stages of nature that are formed are in fact the continuation of the one prior. This marks the very focus of debate on the continuity of nature, culture and future, and the fact that they are essentially pieces of a single nature. It can be argued that such an inclusive and wholesome true nature, which Baruch Spinoza defines as the “monist universe”, is shaped by the notion that the matter/world /people are not dualist structures structured in accordance with the principles of internal and external antagonisms.

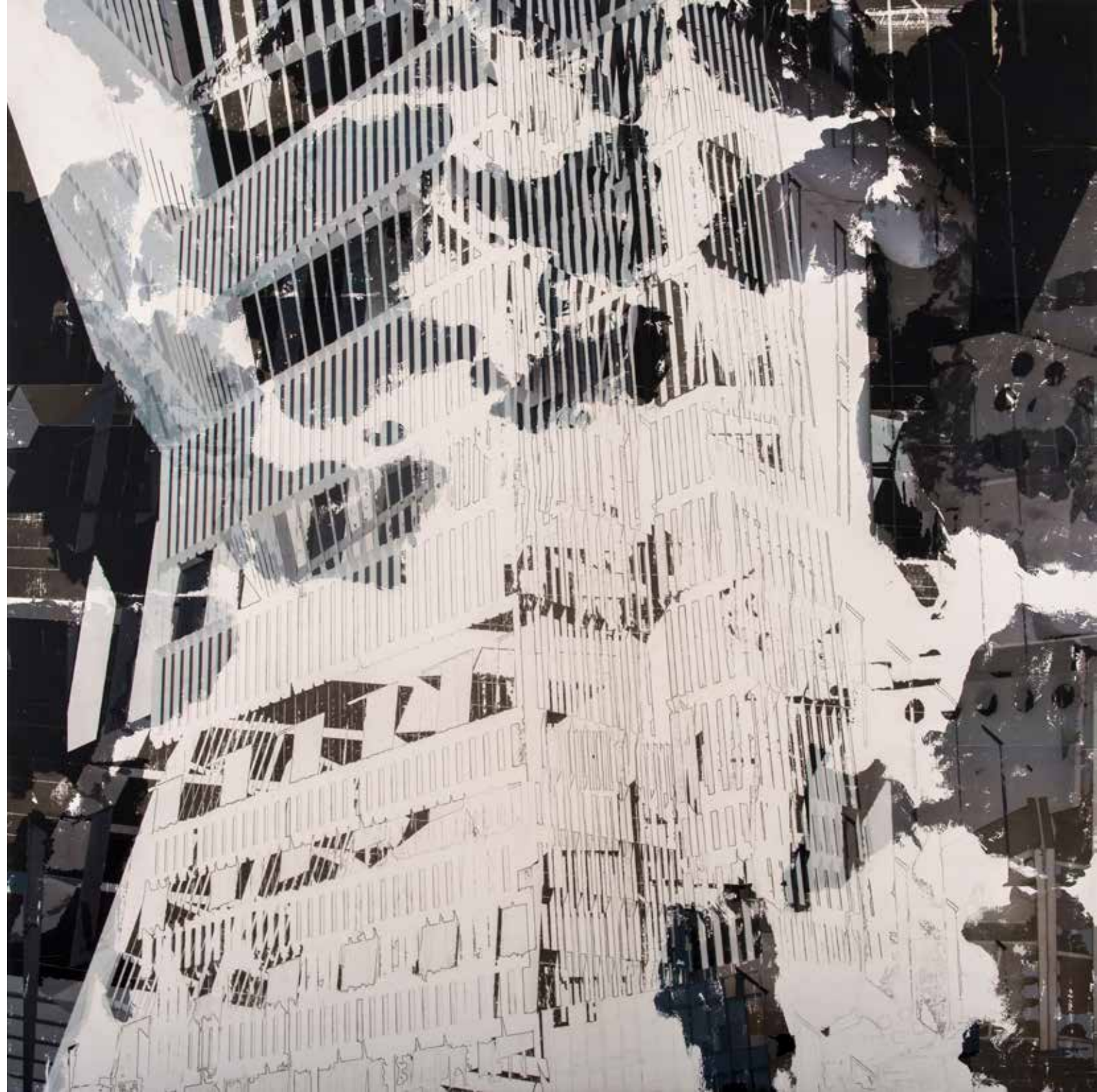
In the Anthropocene, which stands as controversial even in its natural form, and perhaps one that can be viewed as the shortest period of history, it would not be right to think that we can be necessarily proud of our very own “human centrist” practices ... so let’s hope that “The Third Nature” is the paradigm that will herald change.

SİMULAKRUM SIMULACRUM

Simülakrlar dünyasında orijinal artık var olmayabilir, hatta asla var olmamışta olabilir, simülakrumdaki nesnelere kendi dünyalarına ait gerçeklik sergilerler, simülakrumda kopya orijinalin yerine geçer.

In the world of simulakri, the true and original is non-existent, and perhaps it never even existed. The objects in Simulacrium present realities from their own worlds, hence replacing the copied with the original.

Seri No: 1 / Series No: 1
2017, 210 x 210 cm

Seri No: 6 / Series No: 6
2017, 38 x 26 cm

Seri No: 7 / Series No: 7
2017, 38.5 x 26 cm

Seri No: 10 / Series No: 10
2017, 34 x 26 cm

Seri No: 11 / Series No: 11
2017, 34.5 x 26 cm

Seri No: 8 / Series No: 8
2017, 26 x 27.5 cm

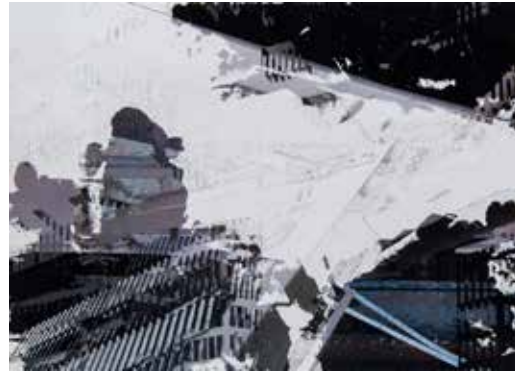
Seri No: 9 / Series No: 9
2017, 25.5 x 25.5 cm

Seri No: 12 / Series No: 12
2017, 25.5 x 25.5 cm

Seri No: 13 / Series No: 13
2017, 25.5 x 25.5 cm

Seri No: 2 / Series No: 2
2017, 210 x 210 cm

Seri No: 14 / Series No: 14
2017, 30 x 26 cm

Seri No: 15 / Series No: 15
2017, 26 x 30 cm

Seri No: 18 / Series No: 18
29.5 x 25.5 cm, 2017

Seri No: 19 / Series No: 19
2017, 30.5 x 26 cm

Seri No: 16 / Series No: 16
2017, 28 x 26 cm

Seri No: 17 / Series No: 17
2017, 26 x 35 cm

Seri No: 20 / Series No: 20
2017, 34.5 x 26 cm

Seri No: 21 / Series No: 21
2017, 28 x 26 cm

Sonraki sayfa / Next Page
Seri No: 3 / Series No: 3
2017, 207 x 324 cm

Seri No: 22 / Series No: 22
2017, 26 x 33 cm

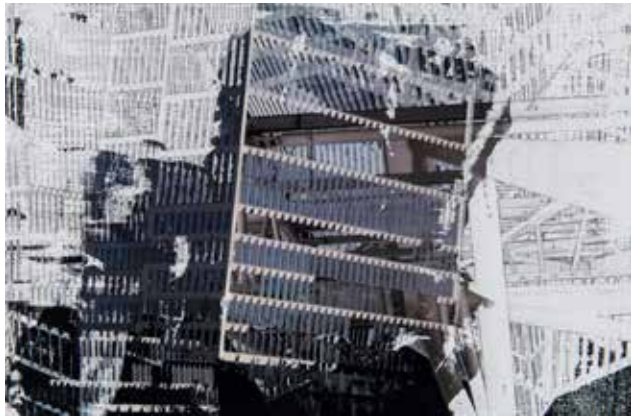
Seri No: 24 / Series No: 24
2017, 26 x 32.5 cm

Seri No: 23 / Series No: 23
2017, 28.5 x 29 cm

Seri No: 25 / Series No: 25
2017, 26.5 x 28.5 cm

Seri No: 4 / Series No: 4
2017, 180 x 140 cm

Seri No: 26 / Series No: 26
2017, 26 x 32.5 cm

Seri No: 27 / Series No: 27
2017, 26 x 26 cm

Seri No: 28 / Series No: 28
2017, 26 x 34.5 cm

Seri No: 29 / Series No: 29
2017, 26 x 29 cm

Seri No: 5 / Series No: 5
2017, 180 x 140 cm

YER GROUND

(yerden başka hiçbir şeyin olmadığı) / (where there is nothing else)

İnsansonrası doğa yorumu, kendini örgütleyen yapının insan ve haricini kapsayacak şekilde gezegen geneline genişletilmesi, zeki madde, doğayı oluşturan maddenin yaşamsal bütünlüğü ve döngüselligi... Baruch Spinoza' nın "monist evren" olarak tanımladığı, madde, dünya ve insanların içsel ve dışsal karşıtlıklarilkeleriuyarınca yapılandırılmış düalist teşekküller olmadığı düşüncesi ile şekillenen karmaşık habitatımız. (bkz. İnsansonrası, Rosi Braidotti, 2013)

A series on the interpretation of human nature, the expansion of the self-organizing structure to span the planet as a whole, including the human and the external, the intelligent substance, the vital integrity and the cyclability of the material that constitutes nature ... The principles of matter, the inner and outer contradictions of matter which are defined by Spinoza as "monist universe", our complex habitat that is shaped by the notion that there are no established dualist organizations in accordance . (see Humanitarianism, Rosi Braidotti, 2013)

Seri No: 1 / *Series No: 1*
2017, 42 x 55 cm

Seri No: 2 / *Series No: 2*
2017, 45 x 55 cm

Seri No: 3 / *Series No: 3*
2017, 32 x 55 cm

Seri No: 4 / *Series No: 4*
2017, 45 x 55 cm

Seri No: 5 / Series No: 5
2017, 51 x 55 cm

Seri No: 6 / Series No: 6
2017, 55 x 55 cm

Seri No: 7 / Series No: 7
2017, 73 x 55 cm

Seri No: 8 / Series No: 8
2017, 42 x 55 cm

Seri No: 9 / Series No: 9
2017, 30 x 55 cm

Seri No: 10 / Series No: 10
2017, 45 x 55 cm

Seri No: 11 / Series No: 11
2017, 51 x 55 cm

Seri No: 12 / Series No: 12
2017, 45 x 55 cm

SINIRAŞIMI BREAKTHROUGH

Gerçek, dil ve aklın koyduğu sınırların ötesinde kalır, çünkü Gerçek dilin alanına çekilemeyen fazlalık, felsefe veya bilimin anlamlandıramadığı artık veya diğer bir deyişle simgeselleştirilemeyendir. Simgeselin sınırı aşıldığında yaşanan gerçek ile yüzleşme toplumsal özne için travmatik sonuçlar doğurabilir. (bkz. Yamuk Bakmak, Slavoj Zizek, 1992)

Truth remains beyond the boundaries set by language and the intellect, because the excess, philosophy, or science that can not be drawn into the space of the real language is no longer symbolized, or in other words, interpreted. Face-to-face confrontation with the fact that the symbolic limit is exceeded can lead to traumatic consequences for the social subject. (see Yamuk Bakmak, Slavoj Zizek, 1992)

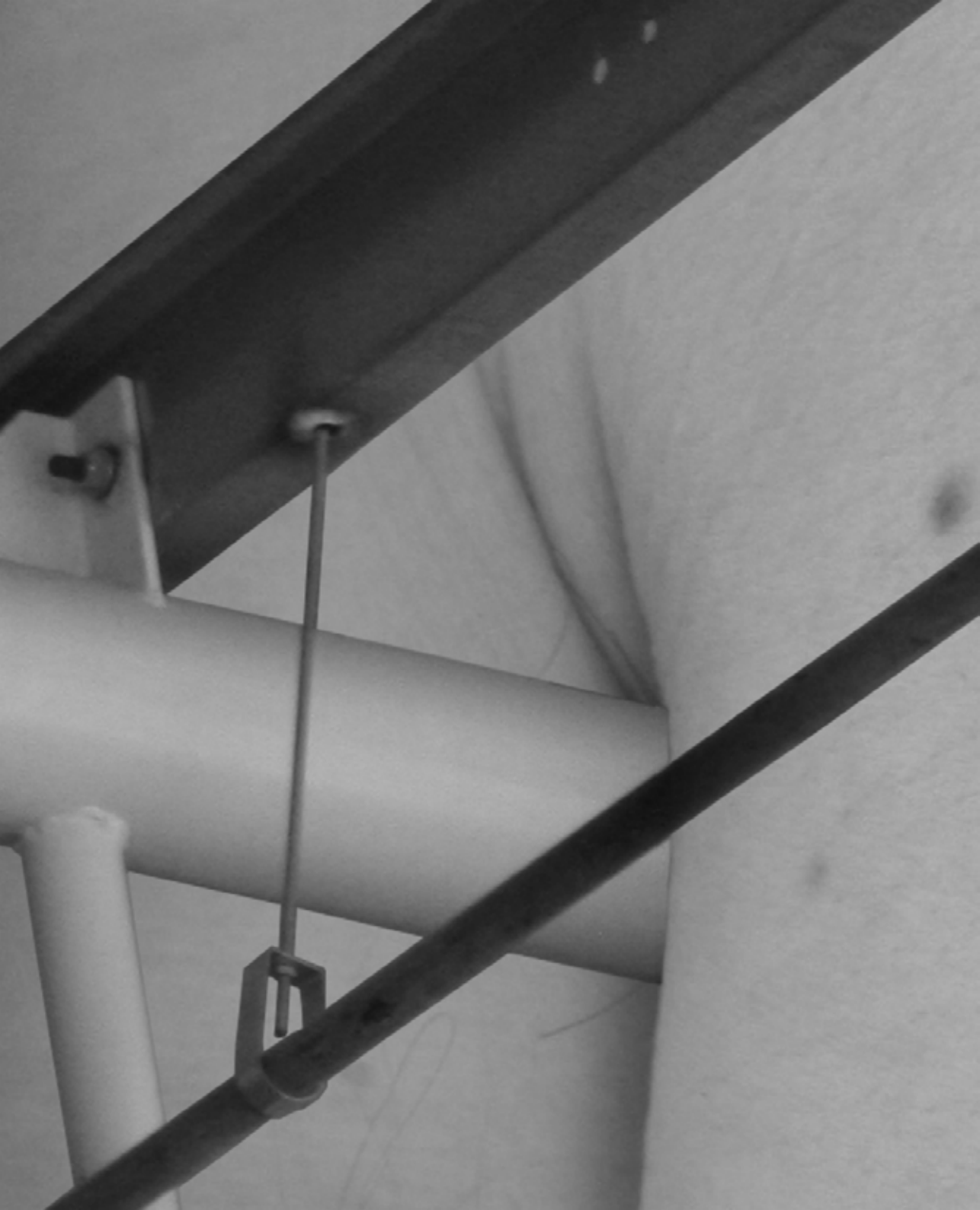

Seri No: 1 / Series No: 1
2017, 110 x 100 cm

Seri No: 2 / Series No: 2
2017, 73 x 90 cm

Seri No: 3 / Series No: 3
2017, 79 x 90 cm

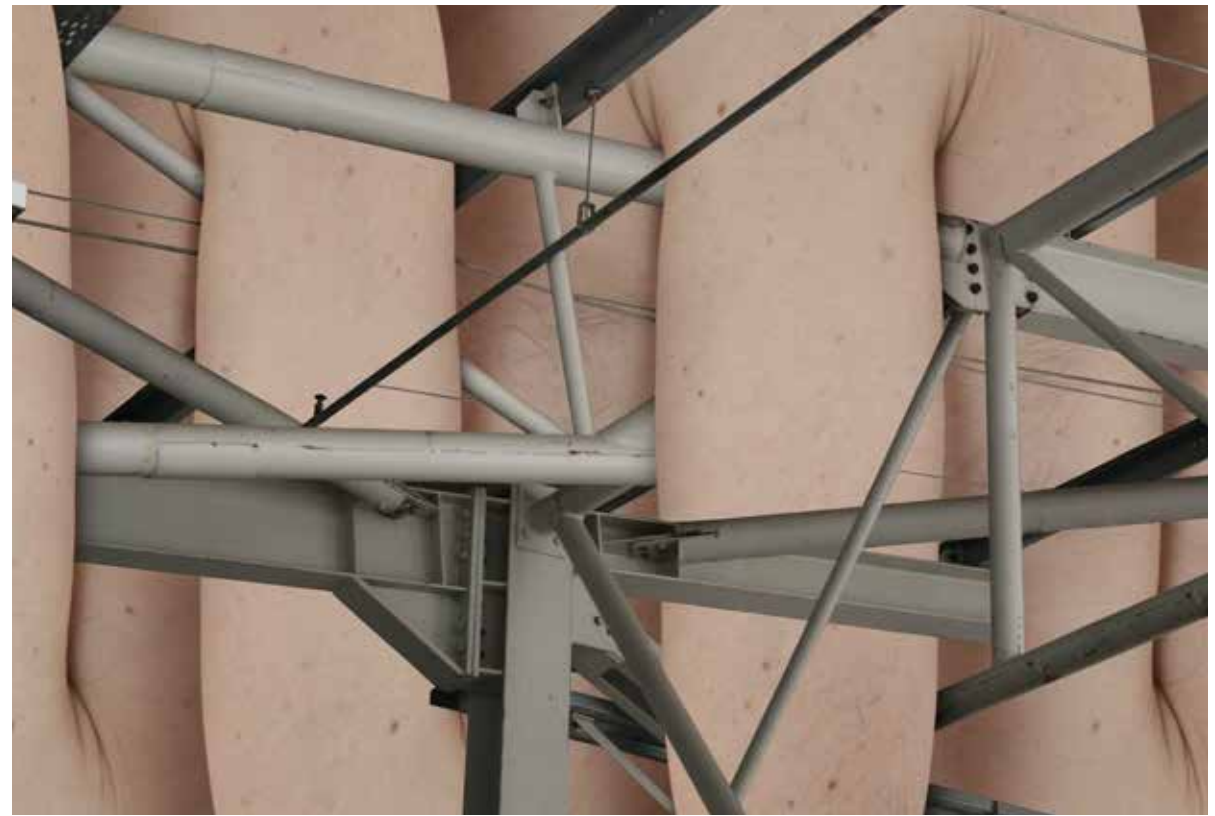
KUSURLU İLİŞKİ 3 FLAWED RELATION

Antroposen kurgu içerisinde şekillenen insanlar arasındaki ilişki, İnsan ve yapıtları arasındaki ilişki ile insan ve diğer canlılar arasındaki ilişki kusurludur.

The relationship between people forming within anthropocentric structure, the relationship between man and his monuments and the relationship between man and other living things is flawed.

Seri No: 1 / *Series No: 1*
2017, 93 x 75 cm

Seri No: 2 / *Series No: 2*
2017, 74.5 x 112 cm

OTOPORTRE SELF-PORTRAIT

(yasa öncesi) / (before law)

Dil özneyi sınırlandırır ve koyduğu bu çevreleyen sınır içinde bir 'Gerçeklik' alanı oluşturur. Jacques Lacan, Dilin bu sınırlı alanına geçişi, çocuğun babanın yasasına geçişi olarak tanımlar ve insanlaşma, "Gerçek" ten koparılarak, bu hazır bulunan düzene geçiş ile mümkün olur.

Language limits the subject, and creates space for a formed 'Reality'. Jacques Lacan describes the interference of language into such limited space of reality as the way an infant passes from the realm of nature to the realm of culture. Thus 'humanization' occurs where the individual is distanced from what is true, and transitions into the man-made societal order.

Seri No: 1 / Series No: 1
2017, 50 x 33 cm

Seri No: 2 / Series No: 2
2017, 46 x 33 cm

BİYOGRAFİ / SERGİLER

1974 İstanbul doğumlu sanatçı, işletme öğrenimini 1997 yılında BM, 2000 yılında MBA derecesi ile tamamladıktan sonra 2012 yılında Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümü yüksek lisans programına katıldı. 2015 yılında Prof. Balkan Naci İslimiyeli 'nin danışmanlığında "Posthuman; Toplumsal beden inşasının sonu, Bio-Konstrüktif Sanat" başlıklı Yüksek Lisans tezini teslim etti. Halen Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 'Sanat Bilimi' doktora programına devam etmektedir.

Çalışmalarında insansonrası yaşam ve beden oluşumlarına görselleştirilmesi üzerinde yoğunlaşırken, aynı zamanda antroposen beden kurgusunun katılımı sorgulanmaktadır. Sanatçı, insan bedeni etrafında oluşturulan tartışmalara sınırları yerle bir etmeyi amaçlayan çalışmaları ile katkıda bulunmayı amaçlar. İnsan-merkezcilik eleştirisi olan 'insansız' serisi, ilk olarak 2010 yılında Contemporary İstanbul sanat fuarında sergilenmiştir.

Halen çalışmalarını İstanbul'daki atölyesinde sürdürmektedir.

- 2017 – "Kentsel Ütopiyalar" Versus Art Project, Tüyap Sanat Fuarı Karma Sergi, İstanbul
2017 – "Küçük Kare" Korart Galeri Karma Sergi, Adana
2017 – İstanbul Tasarım Bienali yan etkinliği kapsamında gerçekleştirilen Karma Sergi, İstanbul
2016 – "Locus / Mahal" Versus Art Project İstanbul, Karma Sergi
2015 - "Gelecek Kadındır" Ekavart Gallery İstanbul, Karma Sergi
2012 – Akmerkez Sanat Galerisi İstanbul, Karma Sergi
2011 – "Sonsuzluk" Tunca Sanat Galerisi İstanbul, Karma Sergi
2010 – Contemporary İstanbul
2009 – Ütopya Platform İstanbul, Karma Sergi
2008 – Galeri Artist Çukurcuma İstanbul, Kişisel Sergi
2007 – Ziraat Bankası Tünel İstanbul, Kişisel sergi
2006 – Galeri Artist Çukurcuma İstanbul, Kişisel sergi

Born in 1974, Gökhan Balkan completed his studies in Business Management (BM) in 1997 in Cyprus, and received his MBA degree in 2000 in Paris, France. In 2012, he joined the Masters program in Işık University Faculty of Fine Arts Painting department. His graduation thesis was completed in 2015, titled "Posthuman; end of social constructionism, Bio-Constructive Art" under the consultation of Prof. Balkan Naci İslimiyeli. Balkan is currently attending the PhD program for 'Art of Science' in Işık University Faculty of Fine Arts.

The artist mainly concentrates on the Posthuman era and Posthuman body formations while questioning the rigidity of today's bodily norms. Balkan aims to demolish the socially constructed border among bodies by positioning 'the other' and 'the centric body' together as one.

His series titled 'without human', a critique on anthropocentrism, was first exhibited in 2010 in Contemporary İstanbul. "

Balkan currently lives and works in İstanbul, Turkey.

BIOGRAPHY / EXHIBITIONS

- 2017 - "Urban Utopias" Versus Art Project İstanbul, TUYAP Art Fair, İstanbul
2017 - "Küçük Kare", KorArt Gallery Adana, Group Exhibition
2017 - İstanbul Design Biennial Side Group Exhibition, İstanbul
2016 – "Locus / Mahal" Versus Art Project İstanbul, Group Exhibition
2015 - "Future is Women" Ekavart Gallery İstanbul, Group Exhibition
2012 – Akmerkez Art Gallery İstanbul, Group Exhibition
2011 – "Sonsuzluk" Tunca Art Gallery İstanbul, Group Exhibition
2010 – Contemporary İstanbul
2009 – Ütopya Platform İstanbul, Group Exhibition
2008 – Galeri Artist Çukurcuma İstanbul, Solo Exhibition
2007 – Ziraat Bankası Art Gallery İstanbul, Solo Exhibition
2006 – Galeri Artist Çukurcuma İstanbul, Solo Exhibition

Bu katalog 11.01 - 10.02.2018 tarihleri arasında Versus Art
Project'te gerçekleşen
GÖKHAN BALKAN 'ÜÇÜNCÜ DOĞA' isimli sergi nedeniyle
yayınlanmıştır.

Tüm yayın hakları saklıdır.

*This catalogue has been published on the occasion of the exhibition of
GÖKHAN BALKAN titled 'THE THIRD NATURE' at Versus Art Project on
view from 11.1 through 10.2.2018
All rights reserved.*

500 kopya *copies*

METİN *TEXT*
EMRE ZEYTİNOĞLU
GÖKHAN BALKAN

ÇEVİRİ *TRANSLATED BY*
TUANA PULAK

FOTOĞRAF *PHOTOGRAPHY*
KAYHAN KAYGUSUZ

TASARIM *DESIGN*
TUME

SERGI KOORDİNATÖRÜ *EXHIBITION COORDINATOR*
LEYLA ÜNSAL - MERT ÜNSAL

BASIM YILI *PUBLICATION YEAR*
2017